

Predsednica Republike Slovenije

NATAŠA PIRC MUSAR

**Prevod nagovora predsednice Republike Slovenije Nataše Pirc Musar
na odprtju svečanega dogodka
ob 75. obletnici sprejetja Splošne deklaracije človekovih pravic**

Ženeva, Švicarska konfederacija, 12. december 2023

Velja govorjena beseda.

Visoki komisar za človekove pravice,
ekscelence,
dame in gospodje,

včeraj sem imela kot predsednica Republike Slovenije čast podeliti prvo priznanje za delo na področju človekovih pravic. Prejemnica je dolgoletna zagovornica človekovih pravic in direktorica slovenskega Pravnega centra za varstvo človekovih pravic in okolja. Mislim, da bi lahko tovrstno priznanje podelili že davno. Vselej moramo spodbujati ljudi, ki si izdatno prizadevajo za spoštovanje človekovih pravic. V teh težkih časih je motivacija za podporo in zaščito zagovornikov človekovih pravic še kako pomembna.

Naključje je hotelo, da podelitev priznanja sovpada s 75. obletnico Splošne deklaracije človekovih pravic (SDČP). Menim, da je to polno simbolike in hkrati zelo primerno. Splošna deklaracija je mejnik v zgodovini človekovih pravic. Vse nas navdihuje, da si še naprej prizadevamo, da bi vsi ljudje lahko pridobili *svobodo, enakost in dostojanstvo*, kar je vodilo današnjega dogodka.

Če prevrtimo 75 let, kje smo danes? Prišli smo daleč, a ne dovolj daleč. Človekovih pravic ne uživajo vsi enako.

Kljub temu pa, ekscelence, ni dvoma: čeprav se na področju človekovih pravic soočamo s številnimi težavami, je bil dosežen tudi precejšen napredek. Človekove pravice so kodificirane in se še naprej uveljavljajo. Nadzorni organi, posebni mehanizmi Sveta za človekove pravice in splošni redni pregled služijo rednemu preverjanju stanja na področju človekovih pravic.

Pred tridesetimi leti je bil z Dunajsko deklaracijo in akcijskim programom ustanovljen Urad visokega komisarja za človekove pravice, kar je bil za globalno varstvo človekovih pravic velik korak naprej. Urad je nato nadaljeval z izvajanjem terenskih operacij. Vse to predstavlja ogromen napredek, še posebej glede na to, da je bil delež za človekove pravice iz proračuna ZN vedno precej skop.

Vaše delo je izjemnega pomena. Veste, da človekove pravice niso zgolj abstraktna načela, temveč so temelj, na katerem stoji pravična in sočutna družba. Veste, da se o človekovih pravicah ni mogoče pogajati. To niso privilegiji, ki bi se dodeljevali selektivno. To veste vi in jaz, toda ali ve to prav vsak?

Veliko izzivov je pred nami. Evropa je na Palestino vedno gledala s tesnobo. Z občutkom neuspeha. To, kar vidimo danes, je boleče, zlasti za Evropsko unijo. Palestinci pod okupacijo so bili v preteklih 75 letih prikrajšani za svoje človekove pravice. Vsi smo pretreseni ob grozi, ki se odvija: ob nezaslišanih prizorih teroristov Hamasa, ki napadajo in ubijajo izraelske civiliste, ter grozljivem spoznanju, da tisoče ljudi, večinoma žensk in otrok, ubitih v Gazi, očitno ne pomeni nič več kot kolateralno škodo. To je napad na našo človečnost in, resnično, gospod Visoki komisar, kriza človekovih pravic.

Dogajajo se tudi druge vojne. Ne smemo pozabiti na Ukrajino in zlasti na množične poboje in posilstva civilistov v Buči ter ostalih 55 oboroženih spopadov po svetu; da ne omenjam vojn, kjer se ne uporablja orožje, vendar so naša življenja in način življenja vseeno močno ogroženi. Večina od nas se je pred kratkim vrnila s konference COP28, ki se danes zaključuje. Tam sem govorila o tem, kako pomembno je, da se človekove pravice in podnebne spremembe ne obravnavajo ločeno, kot se to prepogosto dogaja. Začeli smo govoriti o novi generaciji človekovih pravic, ki temeljijo na okolju in podnebnih spremembah. Pravica do čistega in zdravega okolja, pravica do vode in pravica do čistega zraka so med temi na novo nastajajočimi človekovimi pravicami. Z veseljem ugotavljam, da je zadnja konferenca COP dobro opravila delo pri *priznavanju* človekove pravice do čistega in zdravega okolja. Slovenija čuti neizmerno hvaležnost do vseh partnerjev, ki so sodelovali pri več kot desetletnem delu v zvezi z razglasitvijo te pravice.

Vendar pa razglasitev ni dovolj. Ključna je nadaljnja uzakonitev in predvsem *uresničevanje* teh pravic. Veselim se, da je Urad visokega komisarja prevzel pobudo v zvezi s tem. Vselej lahko računate na nadaljnjo podporo Slovenije, kot tudi v vseh vaših prizadevanjih za globalno promocijo in zaščito človekovih pravic.

Dame in gospodje,

preden zaključim govor, mi dovolite, da delim svojo skrb. ZN so bili ključnega pomena za uveljavljanje pravic žensk. Vendar je napredek še vedno počasen in povsod se je pojavil precejšen odpor proti pravicam žensk. Izkoristimo priložnost, ki nam jo ponuja

ta dogodek, da razmislimo o tem in se ponovno zavežemo k popolni enakosti povsod in ne samo glede spola. To vključuje starejše ljudi med nami, katerih število narašča, medtem ko njihova zaščita upada. To ni prav.

Moje zadnje besede zahvale in podpore zato gredo vsem aktivistom za človekove pravice in pravice žensk po vsem svetu. Naša dolžnost je, da jih ne razočaramo.

V tej moderni dobi naj bo naša skupna odločenost svetilnik upanja za tiste, ki trpijo v senci. Zavzemajmo se za človekove pravice z neomajno odločnostjo in priznajmo, da je pravo merilo naše civilizacije v tem, kako ravnamo z najranljivejšimi med nami.

Ko se podajamo naprej v negotovo prihodnost, naj bodo naša dediščina sočutje, enakost in pravičnost. Spričo sovražnosti bodimo zagovorniki, branilci in prvaki v boju za človekove pravice ter zagotovimo, da bo plamen pravice močno svetil tudi prihodnjim generacijam.

To je naša dolžnost.

Hvala.